

ТРАКИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ – СТАРА ЗАГОРА
СТОПАНСКИ ФАКУЛТЕТ

ТРАКИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ
Стара Загора
Стопански факултет
Вх №:
Дата

421
31.03.2023 г.

РЕЦЕНЗИЯ

От проф. д-р Надка Стефанова Костадинова, научна специалност Икономика и управление /селско стопанство, ветеринарно-медицинска дейност, управлениско счетоводство/, катедра Мениджмънт към Стопански факултет на Тракийски Университет – Стара Загора.

Рецензията е изготвена на основание: Заповед на Ректора на Тракийски университет – Стара Загора № 554 от 22.02.2023 г. и решение на Научно жури, взето на първо заседание, проведено на 10.03.2023г.

Автор на дисертационния труд: **Дарина Стоянова Стоянова**, катедра „Индустриален бизнес и предприемачество“ за придобиване на образователна и научна степен „Доктор“ по научна специалност Икономика и управление /селско стопанство/, професионално направление 3.8 Икономика.

Тема на дисертационния труд: „**ВЛИЯНИЕ НА БЕЗВЪЗМЕЗДНОТО ФИНАНСИРАНЕ ВЪРХУ ЕФЕКТИВНОСТТА В АГРАРНИЯ СЕКТОР**“

I. Кратки сведения за докторантурата и за докторантката

Докторантурата е редовна и е открита от катедра „Индустриален бизнес и предприемачество“ към Тракийски университет – Стара Загора. Дисертацията е обсъдена и е насочена за защита от същата катедра.

Докторантката Дарина Стоянова Стоянова е завършила специалност „Счетоводство и контрол“ в Икономически университет – Варна, бакалавърска степен през 2014г., след това магистратура по „Предприемачество и иновации“ в Тракийски университет – Стара Загора през 2016 г. От месец март 2017 г. е редовен докторант в

Тракийски университет – Стара Загора. От месец май 2022 г. е назначена като асистент в катедра „Мениджмънт“.

Ползва английски и немски език, има добри комуникационни и компютърни умения. Участва активно в научни конференции, семинари и кръгли маси. Притежава добри умения за работа в екип.

II. Обща характеристика на дисертационния труд

Предмет на научното изследване е безвъзмездното държавно финансиране като значим фактор за подпомагане на дейността и подобряване финансовото представяне на земеделските предприятия.

Обем - представеният за рецензиране дисертационен труд е в общ размер от 191 стандартни страници и се състои от увод, три глави, заключение, литература, списък на таблициите, списък на фигураните и приложения. Материалът е визуализиран чрез 10 бр. фигури и 29 бр. таблици.

Структурата (заглавна страница, съдържание, увод, изложение, заключение и библиография) и съдържанието на дисертационния труд са в съответствие с изискванията на чл. 27, ал. 2 от Правилника за прилагане на закона за развитие на академичния състав в Република България.

Използвана литература – библиографският списък включва 245 литературни информационни източници, от които 93 български, 148 чуждоезични и 4 интернет сайта.

III. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд

Актуалност на изследването – Представеният дисертационен труд разглежда актуален и значим за аграрния сектор проблем. Някои от по-важните аргументи, които обосновават необходимостта от държавна финансова подкрепа в съвременната икономика са икономическата несигурност, значимостта на аграрния сектор в икономиката на България, влиянието на земеделската дейност върху околната среда, преобладаващо ниските и неравномерно получавани парични потоци в сектора.

Земеделските производители продължават да са силно зависими от безвъзмездната държавна и европейска подкрепа.

Въпросът за изследване на влиянието на безвъзмездното финансиране върху ефективността на предприятията привлича вниманието на икономистите, което доказва актуалността на темата на дисертационния труд.

Коректно е подбран **обектът** на изследване – малките, средните и големите земеделски предприятия на територията на страната с различна специализация.

Предметът на научното изследване е безвъзмездното държавно финансиране като основен фактор за подпомагане дейността и подобряване финансовото състояние на земеделските предприятия.

Изследователската теза и логично следствие от темата на дисертационния труд – безвъзмездното държавно финансиране подпомага и подобрява финансовото състояние на земеделските предприятия като увеличава тяхната конкурентоспособност.

Целта и задачите на дисертационния труд са точно и ясно формулирани, адекватни на обекта на изследване като се оценява влиянието, което държавата чрез политиката си по безвъзмездно финансиране на земеделските предприятия оказва върху тяхната ефективност.

Използваната методология на изследването, обхващаща различни методи и подходи, е подходяща за целта и задачите на изследването, и е приложена коректно.

Считам, че в дисертационния труд правилно са поставени ограничителните условия на изследването, като то се фокусира върху предоставените финансови средства само от националния бюджет; държавното безвъзмездно финансиране се представя като бинарна променлива, която изследва наличието или отсъствието на подкрепа от държавата; микропредприятията са изключени от обхвата на изследването.

Изложението на дисертационния труд е представено в три глави, като е постигната добра балансираност по отношение на техните обеми, а също така и на отделните им параграфи. Възприет е класически подход на структуриране на

дисертация с разграничими и логически обвързани теоретична, методико-аналитична и проектна части, които в своята съвкупност представляват едно самостоятелно завършено изследване.

В *глава първа* е извършен задълбочен преглед на теоретичните аспекти на държавната намеса в аграрния сектор. Разгледани са същността и характеристиките на държавната помощ и са описани съвременните форми на държавна подкрепа. Докторантката систематизира и представя обобщена класификация на съвременните форми на държавна подкрепа в аграрния сектор. Изведен е подробен критичен анализ по дискусионния въпрос „за“ и „против“ държавната намеса в икономиката и аграрния сектор.

В *глава втора* се съдържа теоретико-методологическата рамка на влиянието на държавната подкрепа върху ефективността на земеделските предприятия. В нея са представени коректно и задълбочено направленията и хипотезите относно ефекта на безвъзмездното финансиране върху финансовото представяне на земеделските предприятия, правилно са дефинирани факторите на изследваната зависимост между безвъзмездната подкрепа и финансовите резултати на земеделските производители, и са прецизно представени моделите за дефиниране влиянието на безвъзмездното финансиране върху ефективността на земеделските производители.

В *глава трета* е направен задълбочен анализ на развитието на държавната подкрепа в България като са проследени 3 последователни периода, които разглеждат страната ни в различни моменти на нейното състояние – преди членството ѝ в ЕС и първите два периода след присъединяването ѝ. Извършен е пълен дисперсионен анализ на различията в резултатите от дейността на земеделските предприятия и са систематизирани получените резултати от авторовото емпиричното изследване на ефекта от ползване на безвъзмездното държавно финансиране. На тази база е представен от автора регресионен модел с фиксирани ефекти и логистична регресия.

Всяка глава от дисертационния труд завършва с адекватно обобщени изводи.

В **заключението** на дисертационния труд докторантката представя обобщени теоретични постановки, резултати, постигнати при проучването, формулира основни изводи, които доказват тезата и хипотезите на дисертационния труд.

Считам, че дисертационният труд е оригинално и задълбочено научно изследване, лично дело на автора. Докторантката е спазила правилата на научната етика, като е цитирала коректно използваните литературни източници. Правилно са извършени изчислителните процедури и статистическата обработка на емпиричните данни. Дисертационният труд е много добре илюстриран и онагледен.

Авторефератът е представен във вид, който отговаря на изискванията като отразява в обем от 47 страници съдържанието на дисертацията и постигнатите основни научни и приложни резултати. Справката за приносите коректно отразява постигнатите от автора резултати, които изцяло приемам.

Представената ми за рецензиране дисертация доказва, че докторантката е придобила задълбочени теоретични знания по изследваната проблематика и има способност да провежда самостоятелни научни изследвания.

Докторантката е публикувала по темата на дисертационния труд 1 самостоятелна статия и 2 в съавторство в списания, видими в Web of Science. Забелязано е 1 цитиране в чужбина на самостоятелната публикация.

IV. Въпроси, препоръки и бележки

Имам въпрос и препоръка към докторантката:

Какво влияние оказва държавната подкрепа върху различните подсектори земеделски производители – с растениевъдна, животновъдна и комбинирана дейност?

Препоръчвам на докторантката в бъдещата ѝ научна дейност да публикува изследванията си в специализирани, реферирани и индексирани научни списания.

V. Заключение

Дисертационният труд на докторантката Дарина Стоянова Стоянова на тема: „Влияние на безвъзмездното финансиране върху ефективността в аграрния сектор“ е завършено самостоятелно научно изследване, посветено на актуален икономически проблем. Поставените цел и задачи на изследването са успешно изпълнени.

Считам, че дисертационният труд отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за неговото приложение. С убеденост ще гласувам за присъждане на образователна и научна „Доктор“ на Дарина Стоянова Стоянова по научна специалност „Икономика и управление“ /селско стопанство/.

31.03.2023 г.

град Стара Загора

Рецензент:!

/проф. д-р Н. Костадинова/